

ROBERTO BOLAÑO

LÜMPEN
ROMAN

Çeviri: SEDA ERSAVCI

♥ can
roman

ROBERTO BOLAÑO
LÜMPEN ROMAN

Una novelita lumpen, Roberto Bolaño

© 2002, Roberto Bolaño

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3339-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733390

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ROBERTO BOLAÑO
LÜMPEN ROMAN

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Seda Ersavcı

♥can

ROBERTO BOLAÑO, 1953'te Şili'de doğdu. Çocukluğunu Şili'de, ilkençliğini Meksika'da geçiren Roberto Bolaño yirmili yaşlarda Avrupa'ya giderek Katalonya'ya yerleşti. Geçimini bekcilik, mevsimlik işçilik, bulaşıkçılık gibi işlerden sağlarken bir yandan da şiirler ve romanlar kaleme aldı. İlk çocuğunun dünyaya gelmesinin ardından gelirini artırmak amacıyla düzyazıya ağırlık vermeye başladı. *Vahşi Hafiyeler* (1998) romanıyla Rómulo Gallegos ve Herralde ödülleri başta olmak üzere birçok ödül kazanmasıyla Latin Amerika edebiyatının Boom kuşağından beri en önemli romancı olarak gösterildi, eserleri birçok dile çevrildi. 2003'te 50 yaşında Barcelona'da öldü.

SEDA ERSAVCI, 1982'de Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İspanyol Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra Universitat Autònoma de Barcelona'da Karşılaştırmalı Edebiyat ve Edebiyat Teorisi yüksek lisansı ve doktorası yaptı. İngilizce ve İspanyolcadan çeviriler ve editörlük yapmaktadır. Belli başlı çevirileri arasında *Jack Kerouac* ve *Allen Ginsberg: Mektuplar*, Marcelo Figueras'tan *Kamçatka*, Félix Francisco Casanova'dan *Vorace'nin Yeteneği*, Rodrigo Rey Rosa'dan *Sağırlar*, Carlos María Domínguez'den *Kâğıt Ev*, Patti Smith'ten *M Treni*, Geoff Dyer'dan *Bir Hışım*, Valeria Luiselli'den *Kalabalıkta Yüzler* ve Evelio Rosero'dan *Öğle Yemekleri* gibi eserler yer almaktadır.

Lautaro ve Alexandra Bolaño'ya...

“Her tür yazı zırvalıktır.
Bir anda ortaya çıkıp akıllarından geçen her şeyi
kelimelere dökmeye çalışan insanlar domuzdur.
Bütün yazarlar domuzdur.
Hele de günümüz yazarları.”

Antonin Artaud

BİR

Artık bir anne ve evli bir kadınıym, oysa kısa bir süre öncesine kadar bir suçluydum. Kardeşimle ben öksüz kalmıştık. Bu, bir şekilde her şeyi haklı çıkarıyordu. Kimsemiz yoktu. Ve her şey bir gecede olmuştu.

Annemiz ve babamız tek başlarına çıktıkları ilk seyahatte, sanıyorum Napoli yakınlarındaki bir otoyolda yahut güneydeki bir başka korkunç otoyolda, trafik kazasında öldü. Arabamız sarı, ikinci el bir Fiat'tı ama yeni gibiydi. Arabadan geriye gri bir demir yığını kaldı. Kaza yapmış başka araçların da bulunduğu emniyete ait hurdalıkta arabayı gördüğüm zaman kardeşime rengini sordum.

“Sarı değil miydi?”

Kardeşim öyle olduğunu söyledi, “Tabii ki sarıydı,” dedi, “ama bu eskidendi. Kazadan önceydi. İki aracın çarpışması renkleri veya renk algımızı değiştirir.” Bununla ne demek istediğini anlamadım. Sordum. “Işık... Renk... Hepsi,” dedi. Zavallının benden daha çok sarsıldığını düşündüm.

O gece otelde konakladık ve ertesi gün, anne ve babamızdan geriye kalanlarla ve bir sosyal hizmet uzmanı veya danışman ya da psikolog eşliğinde trenle Roma'ya döndük; hangisi bilmiyorum, kardeşim sordu ama ben camdan dışarıyı seyrediyordum; cevabı duymadım.

Cenazeye tek bir teyzem katıldı ve teyzemin ardından korkunç kızları belirdi. Cenaze boyu (pek de uzun sürmedi zaten) gözlerim teyzemdeydi ve yüzünde bazen belli belirsiz, bazense apaçık bir gülümseme belirdi gibi geldi bana ve işte o zaman (aslında öteden beri bilsen de) kardeşimle bu dünyada yapayalnız olduğumuzu anladım. Kısa bir törendi. Mezarlıktan çıktığımızda teyzem ve kızlarıyla öpüşüp vedalaştık; bir daha da görüşmedik. En yakın metro istasyonuna yürürken kardeşime tabutların mezara konduğu esnada teyzemin gülümsediğini, hatta basbayağı kahkaha attığını, söyledim. Kendisinin de fark ettiğini belirtti.

O andan itibaren günler değişti. Yani günlerin seyri değişti. Yani bir günü kendinden sonra gelen günle birleştiren ama aynı zamanda ondan ayıran o şey değişti. Birden gece kavramı ortadan kalktı ve her şeyi daimi bir ışık ve güneş kapladı. Başta bunun yorgunluktan, anne ve babamızın ani yokluğunun yarattığı şoktan kaynaklandığını düşündüm ama kardeşime bundan bahsettiğimde aynısının kendi başına da geldiğini söyledi. Bir ışık, güneş ve pencere cümbüşü.

Öleceğimizi sandım.

Fakat hayatımız anne ve babamızın ölümünden önce nasıldıysa, aynen o şekilde devam etti. Her sabah okula gidiyorduk. Arkadaş bildiklerimizle konuşuyorduk. Ders çalışıyorduk, çok değil belki ama yine de çalışıyorduk işte. Pek de karmaşık olmayan bir-iki işlemin ardından babamın emeklilik maaşı bize geçti. Daha çok alacağımızı düşünmüştük ve bir şikâyet formu doldurduk. Bir sabah, babamın hayattayken X miktarda para kazandığını ve ölümünün ardından neden payımıza o meblağın yarısından da azının düştüğünü açıklamaya çalışan bir devlet memurunun önünde kardeşim birden gözyaşlarına boğuldu. Adamcağıza hakaret etti; onu ofisten sü-

rükleye sürükleye çıkarmam gerekti. Kardeşim, “Bu adil değil,” diye bağıyordu. Biz çıkarken adamın hüzünlü bir ses tonuyla, “Yasalar böyle,” dediğini duydum.

İş aramaya başladım. Her sabah gazete alıyor, okul bahçesinde “Eleman Aranıyor” bölümüne bakıyor ve ilgimi çekenlerin altını çiziyordum. Öğleden sonra, ağzıma, artık her ne olursa, bir lokma bir şey attıktan sonra, evden çıkıyor, tüm adreslere tek tek gidinceye değin eve dönmüyordum. Açık açık belirtilsin belirtilmesin basbayağı fahişe arıyorlardı ama ben fahişe değildim, bir suçluydum ama bir fahişe değildim.

Bir gün bir kuaförde iş buldum. Saç yıkıyordum. Saç kesmiyordum ama diğer kızların nasıl kestiğine bakıyor, gelecek için hazırlık yapıyordum. Kardeşim işe başlayarak aptallık ettiğimi, öksüz maaşıyla gül gibi yaşayacağımızı söylüyordu. Öksüzlük: İnsanın bu kelimeyi duyunca gülesi geliyordu doğrusu. Hesap kitap işine giriştik. Hakikaten de o parayla geçinebiliyorduk geçinmesine ama hemen her şeyden feragat etmemiz gerekiyordu. Kardeşim günde üç öğün yemek yemesinin şart olmadığını söyledi. Ona baktım, ciddi miydi yoksa şaka mı yapıyordu, anlamadım.

“Günde kaç öğün yiyorsun?”

“Üç. Dört.”

“Peki bundan böyle kaç öğün yemeyi düşünüyorsun?”

“Bir.”

Bir hafta sonra kardeşim bir spor salonunda çalışmaya başladı. Geceleri, o eve döndüğünde, konuşuyor ve plan yapıyorduk. Ben kendi kuaför salonumu açma hayalleri kuruyordum. Geleceğin küçük kuaför salonlarında, küçük butiklerde, küçük müzik dükkânlarında, ufacak, seçkin barlarda olduğunu düşünmek için kendimce sebeplerim vardı. Kardeşim geleceğin bilgisayar-

da olduğunu söylüyordu ama bir spor salonunda çalıştığından (yerleri siliyor, tuvaletleri temizliyordu) ağırlık kaldırmaya başladı; vücut geliştirmeye yarayan ne varsa yapıyordu.

Yavaş yavaş okul işini bir kenara bıraktık. Bazen ben gitmiyordum (kesintisiz ışığa tahammül edemiyordum) bazense kardeşim. Günden güne ikimiz de sabahlarımızı evde geçirir olduk; okulu özlüyorduk ama sokağa çıkmaktan, otobüse binmekten, hiçbir şey öğrenmeyeceğimiz sınıflarımıza girip kitaplarımızı ve defterlerimizi açmaktan âcizdik.

Televizyon izleyerek vakit geçiriyorduk, önce açık oturumları, ardından çizgi filmleri ve son olarak ünlülerle yapılan röportajlarla onların hayatlarına dair haberleri de içeren sabah programlarını izliyorduk. Ama bundan daha sonra bahsedeceğim. Televizyonla video bu hikâyede önemli bir yer tutuyor. Bugün bile, yapacak başka bir şeyim olmadığında, öğleden sonra televizyonu açtığımda sanki ekranda bir zamanlar olduğum o genç suçluyu görüyorum, uzun sürmüyor gerçi, televizyon açılıncaya kadar gözüme ilişen bir görüntü bu yalnızca. Yine de o birkaç saniye içinde bir zamanlar olduğum kişinin gözlerini görebiliyorum, saçlarını, küçümseyen dudaklarını, yüzüne soğuk bir ifade katan elmacıkkemiklerini ve yine soğuk mermerden yapılmış gibi gözükken boynunu görebiliyorum ve onu gördüğüm o kısacık an, hemen her zaman tüylerimi ürpertmeye yetiyor.

Kardeşim o günlerde spor salonundaki işi nedeniyle tuhaf bir alışkanlık edindi.

“Ne kadar gelişme kaydettiğimi görmek ister misin?” diyordu.

Sonrasında gömleğini çıkarıyor ve bana kaslarını gösteriyordu. Hava soğuktu ve evde kalorifer yoktu ama yine de gömleğini ya da tişörtünü çıkarıyor ve bana be-

deninde tümör misali ürkek ürkek beliren, onunla veya benim gözümdeki imajıyla, bir deri bir kemik ergen bedeniyle hiç alakası olmayan çıkıntıları gösteriyordu.

Bir seferinde bana Mister Roma ardından Mister İtalya veya Kâinatın Hâkimi olma hayali kurduğunu söyledi. Gözünün içine baka baka güldüm ve dürüstçe fikrimi söyledim. “Kâinatın Hâkimi olmak için on yaşından itibaren idman yapmak gerekir,” dedim. Vücut geliştirmenin satranca benzediğini düşünüyordum. Kardeşim şayet ben küçük bir kuaför salonu açma hayali kurabiliyorsam kendisinin de daha iyi bir gelecek hayal etmeye hakkı olduğunu söyledi. Kullandığı kelime buydu: *Gelecek*. Mutfağa gidip yemek yapmaya başladı. Spagetti. Sonra sofrayı kurdum. Hâlâ düşünüyordum. Sonunda ona geleceği umursamadığımı, aklıma çeşitli fikirlerin geldiğini ama bu fikirlerin aslında hiçbir zaman geleceği kapsamadığımı söyledim.

“Neyi kapsıyorlar öyleyse?” diye bağırdı kardeşim.

“Hiçbir şeyi.”

Yemekten sonra uyuyakalınca dağın televizyon izliyorduk.

Sabah dört sularında sıçrayarak uyanıyordum. Koltuktan kalkıyor, masayı topluyor, bulaşıkları yıkıyor, salona çekidüzen veriyor, mutfağı temizliyor, kardeşimin üzerine bir battaniye daha örtüyor, televizyonun sesini kısıyor, başımı pencereden dışarı sarkıtıp çift sıra halinde park etmiş arabalarla dolu sokağa bakıyor ve hâlâ gece olduğuna, bu parlaklığın geceyi oluşturduğuna inanamıyordum. Hiçbir fark yoktu gözlerimi kapatmakla açık tutmak arasında.

Artık bir anne ve evli bir kadınlım, oysa kısa bir süre öncesine kadar bir suçluydum. Kardeşimle ben öksüz kalmıştık. Bu, bir şekilde her şeyi haklı çıkarıyordu. Kimsemiz yoktu. Ve her şey bir gecede olmuştu.

Anne babaları bir trafik kazasında ölünce erkek kardeşiyle Roma'da yapayalnız kalan Bianca, iki gizemli adamın eşliğinde yetişkinlerin dünyasına adım attığında, başkalarının olduğu kadar kendisinin de derinlerinde yatan en karanlık yönlerini keşfedecektir.

Roberto Bolaño'nun hayattayken yayımladığı son kitabı olan *Lümpen Roman*, erişkinliğin kıyısında şekillenen bir özgür irade öyküsü.

